

A PÉNZ URAI

INDISZKRÉT ARCKÉPEK
A MAGYAR PÉNZVILÁGBÓL

MÁSODIK KÖTET

ÍRTA:

KOSA MIKLÓS

A FŰZVE 200, KÖTVE 300 KORONA

BUDAPEST, 1922
GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET B.-T.

ELŐSZÓ

A pénz urai első könyvét sok jóindulatú és — szerencsére — még több rosszmájú kritika érte. Ki a dicséretet sokalta, kinek a gáncs volt kevés, ki a formán talált kivetnivalót, ki a tárgyilagosságot kifogásolta, s volt, akinek semmi sem tetszett, ami a könyvben megíródott, viszont akadt, aki el volt ragadtatva a nyomdai kiállítástól.

A szerző köszönettel nyugtázza az általános elégedetlenséget és bízik abban, hogy a második kötet még kevésbé fogja a közönséget kielégíteni. Védelmére csak azt bátorodik fölemlíteni, hogy valóban nem kívánt remekművet alkotni és tisztában volt vállalkozásának reménytelen voltával. A pénz urairól csak futó jegyzeteket óhajtott készíteni, hogy egypár gyorsfotografiával hozzájáruljon a magyar pénzpiac vezéreinek nagy monográfiájához. Lehet, sőt valószínű, hogy ez a komoly munka soha el nem készül s akkor ezek a csonka torzók itt maradnak madárijesztőül a közgazdasági irodalom ugarán.

Kérek elnézést azoktól, akik itt következnek és különösen azoktól, akik kimaradtak. Az utóbbiak megnyugtatóra kötelezőleg ki kell jelentenem, hogy harmadik kötet nem következik.

A szerző.

ost két éve, az Agrárbank
első emeletén előkelő,
tetőtől-talpig disztíngált
társaság nyüzsgött, cseve-
gett és vitatkozott. Szivar-
füst, bizalom és alapítási
láz volt a levegőben: a
Magyar-olasz bank aranyos
bölcsőjét ringatták.

Pont tizenkét órákor föl pattant az ülés-
terem belső ajtaja és bevonult a szűkebb
vezetőség: elől egy elegáns, szinte fenyegetően
érdekes férfi. Mintha a Vezúv fekete lágájá-
ból öntötték volna, bajszatlan arca nem
határozta meg a kort, homlokán a redők
idegeinek eleven játékát követték, keze ökölbe
szorult, miközben mosolygott: egész lénye
maga volt a parancsolás, az akarat, az alko-
tás. Ez volt *Castiglioni* Camillo, az új bank
alapítója s a Depositenbank mindenható
elnöke.

A közgyűlés pár perc alatt lepergett,
Castiglioni az előtte fekvő ívről sorra olvasta
a kereskedelmi törvény által előírt formulá-
kat. Minden pont után kissé recsegve, nyo-
matékosan ismételte s hangjában a kérdés
udvariasságát elnyomta a felelet természetes
voltának érzése:

— Kein Widerspruch?! . . .

Oh, Istenem, kinek lett volna ellenvetése,
hiszen minden rendben volt, az alapítók

egyetértettek egymással, az igazgatósági tagok és felügyelőbizottsági tagok csak most jöttek világra, mindenki mindent akceptált és szinte gépiesen pattogott újra és újra a refrain:

— Kein Widerspruch?! . . . Kein Widerspruch?!...

Hét perc múlva ellenvetés nélkül véget ért a közgyűlés, megtörtént az alakulás, Castiglioni felállt, kissé bólintott, újra visszavonult a belső termekbe s onnan a Hungáriába, ahol már táviratokkal, levelekkel, jelentésekkel lestek titkárai, ügyfelei, direktorok, fezőrök, tőzsdések és vállalkozók karavánja . . .

*

Kein Widerspruch . . . Valóban, ennek a mindenképp különös embernek az életében az ellentmondás és ellenállás fogalma, ha nem is volt ismeretlen, de sohasem volt hatékony és eredményes. Tíz év alatt kis direktorból világhírű fezőr lett, az első, békebeli tízezrekből háborús milliárdok, a szerény igazgatói szobából roppant irodák, iparvállalatok százai, gyárak rengetege, egy hatalmas bankári szervezet élő organizmusa, amely mindenütt ott-hon van és mindenkit meghódít. Ellentmondás és ellenállás ha volt is, észre sem vette, hogy volt, vagy legalább is semmire sem értékelte, idegen országból jött, idegen erkölccsel, idegen temperamentummal és idegen

célokkal, semmit nem ismert, sem itt, sem Ausztriában; nem volt egy hive, egy éretárs, egy barátja és mégis, mint Gulliver a liliputiak között, szétrepszette a konvenciók kötelékét, mindig talpon volt s talpra esett, nélkülözhetlenné vált, első lett, diktált s uralkodott mindenütt és mindenben, amibe belekezdett, amit kisajátított, s amit alkalmasnak talált arra, hogy örök üzleti étvágját szolgálja. A háború *előtt* már a háború megsokszorozódott arányaival és igényeivel érkezett, mintha meghirdette volna előre az emberek véres marakodását, mintha felgyújtotta volna a lángokat a kálvária útján, ahol a sötétség és a kapzsiság megnövesztette az árnyakat és felébresztette a mohóság és a gyűlölet szörnyetegeit.

Semmiiben sem ismert mértéket és semmit sem tartott lehetetlennek; bankokat, vállalatokat, szindikátusokat, konzorciumokat, érdekcsoportokat és érdekteleneket fogott össze egy marokra, ha egy közös vonást, az alkotás és a haszon egy adott lehetőségét érezte meg bennük. Szeme egész újszerűen értékelte az embereket, dolgokat és tárgyakat, az ő számára Európa csak egy nagy ugar volt, amelyet fel szeretett volna szántani, telehinteni nyers arannyal, hogy aratása százszoros legyen. Összekapcsolt Konstantinápoly és London, Varsó és Paris közt olyan izolált vezetéseket, amelyek külön voltak beágyazva; régi elgyengült ágakba új hajtásokat oltott, hogy felfris-

sitse és megnemesítse azokat; elvetette a nemzeti és területi határokat, egy új földrajzot komponált ,amelyben a folyókat mind magafelé hajtotta, amelynek ő volt a vízvásztója és deltája s amelynek csak egy óceánja volt s egy légköre: a Castiglioni halhatatlan üzleti fantáziája.

Amerikai lett volna a stílusa, ha nem lett volna benne sokkal több koncepció, ötlet és tűz, mint a hideg jenki milliárdosokban, akik életük végéig megmaradtak a maguk vasutjaiknál, szőrméiknél vagy petróleumuknál. Castiglioni szétfeszítette a specializálódás bilincseit, mindent nagy és egyetemes összefüggéseikben látott, végig kísérte a javak körforgását a nyersből, amíg féglyártmányokban, feldolgozva, kikészítve, megforgatva, elhelyezve, leszámítolva és értékesítve, újra és újra pénzzé olvadtak és újra és újra megíadtak abban az óriás cirkulusban, amelyet alkotó szelleme megjárt, soha el nem pihenve és ki nem elégítve.

*

Kein Widerspruch . . . Tíz év alatt talán soha nem érintette az elmúlás lehellete. Gereblyével gyűjtötte a pénzt, megduzzasztotta a Depositenbank trezorjait, nyolc országból inkasszált és a dagadt gazdagságban pöffeszkedő Bécsnek egyik királya lett a Schwarzenberg-Platz polgári marsallja. Most, tíz év után,

amikor a sok elnyelt keserőség, az irigység s sértődöttség viperája belevágta nyelvét a sarkába, most egyszerre éreznie kellett, hogy a törpék is élnek és nőni akarnak. Legyűrte ezt az első pozitív ellentmondást, elhárította magától, lefricskázta azokat, akik útjába akartak állni, de fantáziáját, életszomját és elánját megsebezte ez az akadályverseny. Félreállt, bár győzött, odadobta magától ellenségeinek azt, amit erőszakkal nem tudtak volna soha megszerezni. Castiglioni most először túrt ellentmondást, de drágán, igen drágán fizetette meg.

Kein Widerspruch . . . Castiglioni valójában naiv és érzékeny lélek volt és maradt: magános ember az óriás városban, ahol tízezerével hemzsegtek alattvalói, hivatalnokai, szolgálói és érdektársai, akiktől nem hallott soha nemet. Magános ember volt s maradt fénytől és káprázatos palotájában, ahol milliárdjainak halmozása közben alig vette észre, hogy már a fia is ember lett s az élet őt is meghaladta; magánosan maradt e babonás és sokszor álmatag ragadozó, aki keresztül gázolt embereken, intézményeken, alkotásokon és országokon, de aki magát mindig nebánsvirágnak tartotta.

Brutalitását megbocsájthatóvá enyhíti zsenije és most, amikor szabad startot adott nála kisebbeknek és gyengébbeknek, most lett igazi, abszolút úr. Castiglioni ma már

„csak” bankár és fezőr Ausztriában és most kezdi mégis karrierjének új évadját, amely forróbb, izgatóbb és talán számára is kívánatosabb, mint életének elmúlt tavasza.

Vájjon mikor, hol és miért fogja újra kihívni maga ellen a tagadás szellemét?

D O B A Y A U R É L

osszú évek óta vezeti egy direktor az Angol-Magyar Bank ipari vállalatait. Ez a pozíció más banknál is fontos, mindenütt gondot fordítanak arra, hogy alkalmas egyéniség fogja marokra az ipari érdekeltségeket, talán sehol sincs azonban ennek az ügkörnek olyan súlya és olyan terhe, mint épp ennél a banknál. Az Angol-Magyar Bank ipari hálózata ma már szinte fölébe kerekedett magának a banknak, körülfogja, behálózza, nyolc országban tartja lekötve és adja meg az útirányát. Száz és száz gyár áll a bank üzemében, a vas-, fém- és gépipar épp úgy, mint az építő-, butor-, fa-, bőripar terén, szinte minden városban egy sereg gyárkémény ennek a banknak a pénzén füstölög, a szesz-, sör-, textil-, vegyészeti vállalatok raja ennek a banknak az égisze alatt tesz számot az export és import mérlegén és a mezőgazdasági, konzerv-, malom-, sertés-, gyufaipar épp úgy, mint az áruüzletei és kiviteli és beviteli vállalatok hadserege teszi teljessé a bank óriás érdekeltségét.

A sok milliárdos vagyontételek fölött Dobay Aurél, a bank vezérigazgató helyettese örködik. Nevét nem szereti forgatni, nincse-

nek kicsinyes hiúságai, bár társadalmilag és politikailag is előkelő egyéniség, műveltsége, tudása és szelleme párját ritkítja a bankpiacon. Dobayt kevesen ismerik és még kevesebben ismerik közelről. Van valami a lényében, ami tartózkodást parancsol, az akaratát oly lebíró, az Ítélete annyira nem tűr felebezést és száguldó munkabírása, szinte diktátori tempója úgy elsuhan a kisebb kaliberűek mellett, hogy egy bizonyos hűvösség lebeg körülötte, nem bóra, de nem is szirokkó. Csak azok, akiket közelebb engedett magához, s akik nemcsak akkor látják és nem csak úgy ismerik, ahogy rendelkezni és visszautasítani szokott, azok tudják, hogy az alkotásnak milyen lendülete, a dolgok ismeretének mily mélysége, mennyi erő, mennyi figyelem és mily finom megértés rejlik kissé hideg és gőgös mosolya mögött.

Dobay egyben jogász, adminisztrátor, fezőr és bankvezér, ha kell. Krausz Simon hívta meg őt a bankhoz és idegen társaságban nehéz időközön át vette kézbe a bank legnagyobb osztályát. Tíz éve lesz ennek nemsokára és ma a százazrekből milliárdok lettek, a pár gyárból annyi hatalmas vállalat, hogy az évi jelentés hosszú oldalakon tudja csak felsorolni őket. Ezek mind a Dobay vállalatai, ezek az ő gyermekei, az ő idegeit, türelmét, koncepcióját, hűségét és szívósságát szivattyúzták magukba, az ő álmatlan éjszakái szit-

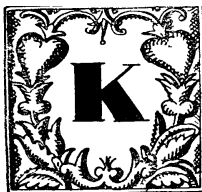
ják a kohókat, hajtják a gépeket és árasztják szét egész Európába a produkciót. Cvikkere alatt két éles szemének a sugara nem lankadt el, arcán a ráncok nem szaporodtak és hajában alig egy-két ezüstsál emlékeztet arra, hogy életéből tíz évet elégetett, hogy kiszolgáltatta magát ennek a nyughatatlan, pénzéhes és telhetetlen molochnak, amelyet fékentartania, táplálnia, fejlesztenie és összeegyeztetnie kellett.

Dobay a keze alól jóformán egy vállalatot sem adott ki; más bankok és más bankvezérek a konjunktúra homokjának lerakódása szerint adnak és vesznek, csereberélik vállalataikat, örülnek, ha megszabadulnak tőlük és nem akarnak megöregedni velük. Dobay két öklét üti a maga vállalataira, a vérével ragaszkodik hozzájuk, nem árul ki egyet sem, mert ezek az ő gyermekei, az életének büszkesége, célja és dicsősége.

Azok az álmatlan éjszakák, — nehéz idők járnak! — amelyekkel meg kell vásárolnia mások munkájának nyugalmát, ez a csodálatos és izgalmas párbaj, amellyel ma minden igazi bankár az életért, a másnapért, a fejlődésért verekszik, ezek teszik igazán emberivé, széppé és meleggé Dobay egyéniségét. Szemének tüzeit elrejteti a cvikker, köröskörül az országban azonban százezer és százezer munkás és tisztviselő él az energiának abból a pazar többletéből, a kitartásnak abból a

mértéktelenségéből és a bizalomnak abból a szilajságából, amellyel Dobay a maga kar-
székében vigyáz erre a sok szép magyar vál-
lalatra. Nem enged belőlük, magához öleli és
becézgeti őket, mert ezek az ő gyermekei . . .

FLEISSIG SÁNDOR

órán reggel hét és nyolc óra közt egy magas, testes, impozáns férfi sétál lassú és fegyelmezett lépésekkel végig a városligeti fason a liget felé. Egyszerű, sötét paletto van a vállán, a puha, összegyúrt kalapja is lehet egypár esztendő, becsületes szolid hivatalnoknak látszik, aki talán az artézi-kút felé tart, hogy a gyomrát kúrálja. Ez a szerény úr Fleissig Sándor, az Angol-Magyar Bank hatalmas vezérigazgatója, milliárdok kezelője, társelnöke a tőzsdének és a magyar pénzpiac vezérei közül egyike az elsőnek. Markáns koponyáján és nemesveretű arcán van valami a Gerhardt Hauptmann finom vonásaiból és Beregi Oszkár patetikus taglejtéseiből. Szép kék szeme melegen mosolyogna, ha a tekintete nem volna fáradt és fanyar. Az erő és akarat szigora árad ki ebből a férfiúból, sok makacsság és némi rossz akarat az emberek és dolgok megítélésében. Parancsoló egyéniség, elhatározásait nem szédíti el a fantázia és soha nem lépi át azokat a kereteket, amelyeket helyeseknek és szükségeseknek talál. Ezek a keretek néha szűkek, néha — még szűkebbek, de sohasem túlságos bővek.

Fleissig bankár volt, rezervált, bár tekintélyes magánbankár, mielőtt az Angol-Magyar Bank vezetője lett és valahogy ma is úgy érzi magát a bank óriási apparátusában, mintha saját bankháza volna, ahol mindenért ő felelős, ahol rendnek, fegyelemnek és pédante - riának kell uralkodnia, ahol nem szabad későn bejönnie senkinek, ahol fukarkodni kell az elismeréssel és az előléptetéssel, s ahol nem szabad gyengeséget mutatni se felfelé, se lefelé. Öntudatos személyiség és merőben ellentétes azzal a nyugtalan és csapongó zsenivel, akit Krausz Simonnak neveznek. Krausz Simon tüzel, Fleissig fagyaszt, Krausz már biliárdokban gondolkodik, Fleissig még úgy becsüli az ezrest, mint a régi idők tanúi, Krausz Simon egy nap alatt szeretné megkeresni az évi nyereséget, Fleissig megriad az üzlet roppant lendületétől, Krausz Simon repülőgépről nézi intézetét, Fleissig rabszolgája a banknak, amelynek terhét görnyedten emeli széles vállain.

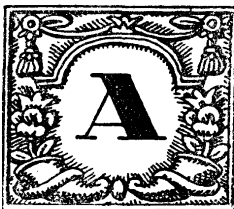
Az ő számára a napi üzlet valami természetes jog és kötelesség, amelytől nincs eltérés, amelyben nincs pihenő, de nincs ugrás sem. Krausz Simonról beszélnek, hogy a rendőrnek, aki éjszakánként szalutálva fogadta, amikor haza ment, mindig száz koronát nyomott a markába. Bizonyos, hogy Fleissig, ha tudott volna róla, elakvirálta volna betevőnek ezt a rendőrt a bankhoz, hogy az elpaza-

rolt pénz visszatérüljön. Fieissig talán azért olyan szerény magára is, azért takarékoskodik a saját pénzével, azért igyekszik csökkenteni a tisztviselők különdíjait, hogy valahogy visszavarázsolja a régi jó idöket, amikor a krajcár még krajcár volt, a praktikánsok régi Pester Lloydot viseltek plasztron helyett a mellényük alatt és százkoronás váltóhitelek már igazgatósági ülés elé kerültek.

Fieissig fölött egy kicsit eljárt az idő, egy pár kilométerrel elmaradt az ő úri fogata a bank százlóerős autója mögött. Kár, nagy kár, mert ennek a banknak szüksége van a Fieissig örökös fejcsóválására, nagyobb szüksége van rá, mint Fleissignek a bankra. Épp ennél az intézetnél kell mindig valaki, aki minden nap alaposan átnézza a kontókat, reggeltől estig pesszimista legyen és mindenki-ben kételkedjék, aki nem olyan, mint ő.

Fleissigben nem fog csalódni sem a bank, sem a részvényes, sem a piac. Becsületos bankár volt s az lesz mindig. Reggeli sétáin a virágzó szép gesztenyefák alatt tiszta lelki- ismerettel ballag ócska paletotjában a liget felé . . .

H A J D Ú Z O L T Á N

Fürdő-utca és a Nádor-
utca sarkán egy szürke,
öreg, jobbról-balról ma-
gas palotákkal megkör-
nyékezett házban dolgo-
zik egy bank, amely
hivatalosan fiók, valójá-

ban pedig több vagy több lesz, mint a leg-
több nagyképű pesti intézet. Ebben a régi
házban nem reprezentálnak, nem intrikálnak,
nem hallatnak magukról sokat, hanem dol-
goznak. Az Angol-Osztrák Bank budapesti fő-
intézetéé ez a ház, s tulajdonképen az volt a
rendeltetése, hogy a bécsi főintézet expozitu-
rája legyen, engedelmesen végrehajtsa, amit
Bécsben az öreg Generalratok kigondolnak,
egy feltételes állomás legyen a Balkán felé,
ahol ki lehet szállni, de nem muszáj. Sokáig
nem volt egyéb a fiók, mint aminek elnevez-
ték, becsületesen dolgozott, szolid és tisztessé-
ges bank volt, éppen csak az önállósága és az
akciószabadsága hiányzott.

A háború elején azután új igazgató került
a fiók élére, Hajdú Zoltán, aki sokáig a
Leszámítoló Bank főtisztviselője volt, majd a
Forgalmi Bank trieszti fiókjának lett a veze-
tője, onnan hívták meg őt a budapesti Angol-
Osztrák Bankhoz. Hajdúról nem sokat tud-
tak Budapesten, inkább csak a Leszámítoló
Bankban és annak szűkebb körében volt meg

a jó hire, hogy kitűnő, korrekt és tehetséges bankember, az áruüzlet hivatott szakértője, ismeri az egész Balkánt, mint a kisujját, hajnaltól éjfélig dolgozik, rajonganak érte az ügyfelei és Triesztben, amikor elbúcsúzott, a kereskedők és iparosok küldöttsége kereste fel, könnyezve váltak meg tőle és a munka szobrát adták át emlékül.

Hajdú szerényen és feltűnés nélkül átvette a pesti Angol-Osztrák Bank vezetését, fokozatosan egész szakmákat kötött le a bankhoz, amelyek esküsznek rá s amelyeket soha el nem hagy, fejlesztette a betét-üzletet, kiépítette a bank magyar iparvállalatait, önérzetesen képviselte a magyar érdekeket Bécs felé, de egyáltalán nem erőszakolta az önállóságot. A fiók messze elugrott a Wiener Bankverein expozitúrája elől, amely valóban csak kirendeltség volt, s a piacon jól tudták, hogy az Angol-Osztrák Bank budapesti intézetét akkreditálni kell, mert Hajdú Zoltán a pusztá egyéniségével is érvényesíteni tudta azt, amit a maga ítélete szerint szükségesnek és jónak tartott.

A múlt év során azután igen lényeges eltolódás állott be az Angol-Osztrák Bank sorsában. Azóta, hogy Landesberger, a bank híres és rettegett vezére meghalt és az irányítást a nagy osztrák pénzügyi tehetség, dr. Rosenberg vette át, tárgyalások indultak meg angol pénzügyi körökkel, amelyek eredménye a Lex-Anglobank és az Angol-Osztrák Bank-

nak London központtal való átszervezése volt. A bécsi főintézet a londoni központ fiókja lett, a prágai expozitúra az angol tőke kizárólagos részvételével önálló bankká változott, éppen csak a budapesti intézet sorsa van még függőben. Itt jártak Bark és Smith az angolok részéről, eljöttek egyes szakigazgatók és csodálkozva látták, hogy a budapesti intézet ügyvitelében, felfogásában, megbízhatóságában mennyire angol típus jelent, mennyire hivatott az önállóságra és mennyire szétrepesztette azokat a kereteket, amelyek eddig albérloi minőségbe kapcsolták Bécs mellé. Az angolok Hajdú Zoltánban a maguk emberét találták meg, aki nem kért tőlük semmit, aki nem féltékeny a maga hatáskörére, aki az eredményekre utalt, nem pedig a szerzett jogokra s akivel szemben valóban londoni mértéket lehet alkalmazni.

A legközelebbi időben el kell dölnie, hogy a budapesti intézet önálló intézet lesz, vagy új külön bankot alapítanak belőle az angolok. Annyi azonban már eldőlt, hogy megszűnt az az alárendelt viszony, amely a monarchikus államforma keretei közt Budapestet Bécshez kapcsolta. Az angoloknak ezt az elhatározását az üzletvezetésnek az a szelleme érlelte meg, amelyet Hajdú intézményszerített a banknál. Azzal aratta legnagyobb diadalát, hogy semmi javítanivalót, semmi változást, semmi újat nem kívánt és nem kívánhatott a kritikus angol nagytőke. Egy

új bank készül bevonulni a régiiek közé Budapesten, valóban hatalmas külföldi összeköttetéssel, mint a Bank of England édes gyermeke. Határtalan perspektívák nyílnak politikai és gazdasági vonatkozásban és nem szabad elfelednünk, mennyire döntő momentum volt az angolok előtt, hogy megtalálták itt a maguk emberüket. Ez Hajdú Zoltán leg-egyénibb sikere és legteljesebb elégtétele. A magyar pénzpiac csak ezentúl fogja valóban megbecsülni azokat a kvalitásait, amelyek nemcsak a munka, hanem a tehetség szobrára is érdemessé teszik.

KOHNER ADOLF BÁRÓ

záz pozíciója van és egy sincs olyan, ahol csak reprezentálna; imádja a művészeket és boldog, ha elnézheti a saját aratói munkáját; egyike a legműveltebb humanistáknak és a tőzsde nagy játékosai közül való; igazgatósági tagja a Pesti Hazai Takaréknak és milliókat áldoz a zsidóság szellemi céljaira; szerelmes a földbe, egy sereg mezőgazdasági és ehhez kapcsolódó ipari vállalata él s emellett pedáns kereskedő, aki a hasznot mindig egybeveti a kockázattal; fanyar és gyanakvó az idegennel szemben, ha még nem tudja, hogy mit akar és nagylelkűsége nem ismer határt, ha okát és célját látja. Kohner Adolf báró ez a látszólag szélsőséges úr, aki a legeurópaibb és legegyszerűsebb elemék egyike Magyarországon, sőt az országon kívül is.

Százmilliók ura, akit mégis mindenki szeret. Vagyonának alapja nem a spekuláció, hanem a magyar föld kiaknázása és értékesítése. Tudományosan képzett agrárius, aki egymásután létesítette mintagazdaságait és a föld minden termékét megfogja, kikészíti, exportálja, hogy újra a földből merítsen új erőt és új tőkét. A gyapjú, a műtrágya, a cukor s

mindaz, amiben a modern külföldi mezőgazdaságok excellálnak, virágzó vállalatokban sorakozik a Kohner-konzernbe. A Pesti Hazain kívül érdekelve van az Angol-Osztrák Banknál, Földhitelbanknál, Hazai Banknál és egy sereg vállalatnál, ahol mindenbe bele szól, amit lényegesnek tart és felelősségét épp oly komolyan veszi, mint a kockázatot, amelyet vállalt. Tagja volt valamikor a Kereskedelmi Bank igazgatóságának is, de amikor észrevette, hogy Láczy csak utólag közli vele, hogy mit végzett, egyszerűen faképnél hagyta a bankot, nemcsak azért, mert az önérzete ezt parancsolta, hanem azért is, mert igazi európai létére obligót érzett ezzel a tisztségével szemben is. Talán a Kereskedelmi Banknál is másképp lett volna egy és más, ha Kohner Adolf nem csapta volna be maga után az ajtót.

A szenvedélyes agráriusnak világhírű gyűjteményei vannak, elnöke a Képzőművészeti Társulatnak, alelnöke a filharmonikusoknak, s érdeklődik minden apró ügyük-bajuk iránt, dolgozik értük, áldoz miattuk, fanatikusa a jó képnek és a jó szobornak, jó zenének, jó írásnak egyaránt. Az ő koncepciója volt az Unió színház részvénytársaság, amely emellett nem is volt rossz üzlet. Itt azonban nem Kohner Adolf az üzletember, hanem Beöthy; tény, hogy a báró követeli az irodalmat a színházakban, ő az, aki tiltakozik az obszcén dolgok ellen, s akinek II.

Lajos kedvesebb, mint bármely könnyű kasszadarab. Tiszta szerencse, hogy ez a fel-fogás részvénytársasági szempontból sem helytelen kalkuláció . . .

Fognak a Kohner Adolf milliói: jótékony-ság és műpártolás rengeteg összeget emészt fel, de a vagyon mégis gyarapszik. Mintha a jó szívvel és szép érzékkel osztogatott milliók megfiadznának, mintha az ausztráliai vadember bumerángját használná és magához tudná vonzani azt, amit elhajít. Minden sikerül, amihez nyúl s amit nagybankok abbahagynak vagy el sem kezdenek, amitől a legelső szakértők megriadnak, vagy amit észre sem vesznek, az ő fogásában kivirágzik s gyümölcsöket érlel, olyan gyümölcsöket, amelyeknek a magjait szórja szét képre, szoborra, kottára és komédiára. A gyümölcsök pedig érnek tovább a Kohner-bankházban.

Az ő bankháza a régi klasszikus formája ennek az intézménynek, nagyobb hatalom, mint akármelyik bank, a Bécsi-utca hat alatt jelentős apparátus áll a rendelkezésére, csupa válogatott gentleman, akik tudják, mivel tartoznak a legfinomabb magyar bankárnak. Egy szép élet van mögötte és az áll előtte, az ellentétek nagy kiegyenlítője előtt, aki ajándékaiban épp oly fejedelem, mint alkotásai-ban és egyéniségében.

M A D A R A S S Y

BECK MARCELL.

Magyar bank megtámadtatásának nehéz óráiban, amikor *Elek* Pál feje fölött megzendültek az égi ágyuk és lába alatt megindult a föld, üldözve és elkeseredve, feldúltan és a kimerülés küszöbén felkereste az öreg Beck Miksa bárót a Leszámítolóbankban, elpanaszolta bajait, talán egy kicsit el is sírta magát és azt mondta:

— Most látom, hogy úgy kell bankot vezetni, ahogy ti vezetitek . . .

Ez a ti: Miksa báró volt és fia, Marcell, akkor még csak helyettese atyjának, ma már valóban teljhatalmú vezérigazgatója az egykori kis bankháznak. *Elek* Pál elismerése, amely egy tragikus hős vallomása volt, sírfelirata lehetne a Leszámítolóbanknak, ha élete időhöz volna kötve és ha nem lenne a közgazdasági értelemben vett örökkévalóságának szánva. Valóban így kell egy ilyen bankot vezetni, ilyen óvatosan, ilyen rázkódtatósok nélkül, ilyen eklektikus gonddal és ilyen szelíd konzervatizmussal, mint ahogy Beck Marcell vezeti. Ez a bank soha nem kereste a nyilvánosságot, sőt szinte bújt előle. Jubileumok múltak el a feje fölött, anélkül, hogy ünnepeltette volna magát, betörések és egyéni

akciók szálltak hadba vele, anélkül, hogy egyáltalán védekeznie kellett volna: amikor a Länderbank átmenetileg elfoglalta a Leszámítolóbank külső várövét, mi sem volt természetesebb, mint hogy a két Reck változatlanul ura maradt a helyzetnek, azelőtt is és akkor is, amikor visszahódították kiürített pozíciójukat. Ők csak mosolyogtak és végül — nevettek is.

Beck Marcell azok közül a bankvezérek közül való, akik szeretik a kényelmet, de szerelnek dolgozni is, különösen az utóbbi években, amikor jobban összeforrott bankjával mint valaha. Sokhelyütt úgy beszéltek róla, mint aki csak amatőr a maga hivatásában. egy kedves, műveit és szellemes grand seigneurnak tekintették, aki bejár a bankjába is, de csak azért, mert különben unatkozna. Ezek a kényelmes idők elmúltak és ma már sokszor éjfélig, sőt hajnalig világít a báró szobájának ablaka a Dorottya-utcában. Akárhány bankvezér a fejét csóválja, amikor erre robog az autója az Unió Klubból . . .

Maga a Leszámítolóbank épp oly konzolidált, alapos és tekintélyes tétel a bankok mérlegén, mint maga Beck Marcell. A Leszámítolóbanknak nincsenek és sohasem voltak veszélyes üzletei, soha nem volt a fabranzban különösen érdekelve, soha nem alapítói színházat, soha nem ment bele telekspekulációba és soha nem létesített fürdővállalatokat. Beck Marcell csak az elsőrendű szükségletek

kielégítésével foglalkozott: malmok, cukorgyárak és gépgyárak sorakoztak a bank táblóján egymás mellé. Megingathatatlan, szinte kockázat nélkül való vállalkozások, amelyeket se konjunktúra, se véletlen, se háború, se béke meg nem rendíthetett. Aminők a vállalatai, olyanok a komitensei Beck Marcellnek: a főpapság és az arisztokrácia túlnyomó része épp tigy ezzel a bankkal dolgozik, mint a pénzvilágnak a legjobb értelemben vett középosztálya, azok a rétegek, amelyek nem akarnak túlsókat keresni, de nem akarnak semmit sem veszteni. Nehéz volna eldönteni, hogy a komitensek szabták-e meg a bank útirányát, vagy a bank kényszerítette rá komitenseire a maga szellemét. Valószínű, hogy kölcsönhatáson alapul ez az összhang: a bank nem lehet más, mint üzleti tábora és publikuma is természetesen kötte van a bank erkölcséhez és tradícióihoz.

Beck Marcell legnagyobb ereje, hogy fanatikusan és meggyőződésből ragaszkodik azokhoz az elvekhez, amelyek ebben az épületben nála is idősebbek. Csak a kezét kellett volna kinyújtania, csak egy kissé kellett volna gyöngének lennie, csak engednie kellett volna és a háború rengeteg üzlete közül a legjobbak hullottak volna az ölébe. Beck Marcell elhárította magáról ezt a szinte fenyegető konjunktúrát és maradt annak, ami volt, becsületes vagyonkezelőnek és forgatónak. A Leszámitolóbonk meg sem érezte a háborút követő

krach vérveszteségeit, nem csálódott, nem tévedett, egyképen megőrizte szilárdságát a gyors keresetekkel és a még gyorsabb ráfizetésekkel szemben. A Leszámítolóbank volt az egyeüen intézet, amelyik még a háború elején lefedezte külföldi tartozásait és Beck Marcell volt az, aki a külföldi hitelezőkkel Parisban és Londonban, Pozsonyban és Kassán egyaránt olyan tisztességes megállapodásokat kötött, amelyek versenyen kívül állanak a többi bankok sorában. Ezeknek a tartozásoknak a rendezése foglalkoztatta három év óta a bárót és három esztendő rengeteg tárgyalása, a személyi kapcsolatok és az egyéni tekintély latbavetése mellett olyan sikert ért ei, amelyből más bankok és bankvezérek Duna-ünnepélyt rendeztetnek maguknak. Beck Marcell hallgat és a világ legtermészetesebb dolgának tartja, hogy a Leszámítolóbank a maga eleven erejével a külföldön ma is az, ami volt mindig: olyan pénzintézet, amellyel összeköttetésben állni, a legelső európai pénztekintélyeknek is kellemes, s amellyel szemben előzékenynek lenni a legjobb taktika a jövőre nézve. És erre az előzékenységre talán sohasem volt ilyen szükségünk, mint éppen most.

Szinte furcsa, hogy ezért a bankért és benne Beck Marcellért hogyan lelkesednek a saját tisztviselői. A piacon általában némileg hűvösek Beck Marcell iránt, az igazgatói viszont szinte imádják:

— Jó ember! — mondja az egyik.

— Okos ember! — dicséri a másik.

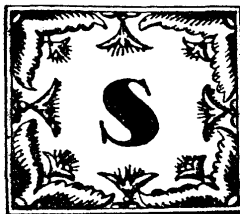
— Csupa szellem és ötlet! — áradozik a harmadik.

— A legműveltebb bankdirektor! — alapítja meg róla a negyedik.

Együttvéve azután Beck Marcell maga volna a tökéletes ember.

Beck Marcell testben és lélekben felmelegedett bankja iránt, összeolvadt vele, lelkeseedik érte és nem szédíti el az a hallatlan erő, amelyet ez a moloch a maga *igazi* milliárdjaival rejteget. A Leszámítolóbank ma a nemzetközi piacon minden összegre jó és százezerfontos kezességeket úgy fogadnak el tőle, mintha több volna az alaptőkéje. Az igazi kezes Beck Marcell, az ő becsülete, amely érintetlen és óvatossága, amelyet Elek Pál annyira irigyelt. Bizonyos, hogy ma is lehetnének és bizonyára vannak is bankvezérek, akik izgalmas és válságos óráikban szívesen tanulnák meg tőle, hogy kell egy bankot úgy vezetni, ahogy — ő vezeti. . .

SZTERÉNYI JÓZSEF

okAt jelent-e ma Magyarországnak Szerényi? — erre mindenki tud válaszolni. Miért lett azzá, ami lett? — ezt el fogjuk mondani egy öreg újságíróval.

— Most negyven éve — Így szól a legenda — az erdélyrészi képviselők a képviselőház folyosóján egy fiatal újságírot keres. a akivel lapot lehetne csináltatni Brassóban, az erdélyi magyarság egyik legveszélyeztetettebb pontján, ahol a gazdaságilag fejlettebb szászok és a fanatikusan gyűlölködő oláhok között két tűz közé szorítva, a magyar valódi élet-halálharcot vívott és évről-évre tért veszített.

Sokáig keresték a szerkesztőt, de ha találtak is alkalmasnak látszó ember, mind visszariadt a feladat nagyságával semmiféle arányban nem álló anyagi elismeréstől. A brassói magyarság számára tervezett újság ugyanis vajmi kevés jövedelemre számíthatott és így a szerkesztő fizetésébe előre belekombinálták az erkölcsi elismerés babérleveleit, ami fűszernek kellemes ugyan, de a mindennapi kenyér mellé vékony csemege. A képviselők már-már azzal számoltak, hogy a brassói magyar újság számára Budapesten nem lehet szerkesztőt fogni.

Ezekben a napokban történt, hogy egy ismeretlen szőke fiatalember egy napilap szerkesztőjének valami cikket adott át. A szerkesztő, amint ez már szokásos, átvette a cikket és félretette, nem egészen megnyugtató ígéretek kíséretében.

A szőke fiatalember ekkor így szólt:

— Nagyon szeretném, ha a szerkesztő ur rögtön átolvasná, mert a legaktuálisabb dologhoz szól hozzá: *a Romániával kitörni készülő vámháborúhoz.*

A szerkesztő most már kezébe vette a cikket és elkezdte olvasni. Közben néhányszor kinézett a papirosból s végigpillantott az előtte álló fiatalemberen.

A harmadik oldalnál széket tolt alája és nagyon barátságosan tessékelte, hogy üljön le. Az ötödik oldalnál szivarral kínálta, a hatodiknál segített neki a szivart meggyújtani. S mikor a cikk végére ért, felkiáltott:

— De hát honnan szedte ön össze ezeket az érdekes adatokat? Honnan tudja mindazt, amit itt megírt? Hiszen ez egy egész dióhéjba szorított összehasonlító vámpolitikai tanulmány; hol volt önnek alkalmja ennyire belelátni a dolgokba?

— Két évig külföldön jártam, kérem és ott kizárólag közgazdasági tudományokkal foglalkoztam — szólt a fiatalember.

— De hát a cikkének miért nem írja alá a nevét? Vagy titokban akarja tartani?

— A nagyközönség előtt mindenestre. A fiatalságom talán ártana a cikk értékének. A szerkesztő úrnak azonban bemutatom magamat: *Szterényi* Józsefnek hívnak . . .

A cikk másnap megjelent, még pedig névvel. A szerkesztő nem tartott tőle, hogy a cikknek bármi is árthasson és a képviselőházban felhívta rá a figyelmét a szerkesztőt kereső uraknak. Azok elolvasták és látni kívánták az író. Ez hamarosan megtörtént s az egyik képviselő egy órai beszélgetés után így szólt *Szterényi*hez:

— Uram, ön az, akit mi keresünk. Akar-e szerkesztőnek menni Brassóba? Egészen ilyen ember kell oda; ön ott csodákat fog mi vélni !

Szterényi hivatkozott arra, hogy még nincs huszonkét esztendő, hogy az önálló lapszerkesztést még nem próbálta, hogy merőben idegen talajon, idegen emberek közt bajos lesz eligazodnia. A képviselő azonban egyre nagyobb lelkesedéssel ragaszkodott a jelöléséhez és *Szterényi*t addig kapacitálta, míg megadta magát és vállalkozott a fontos küldetésre.

Így lett *Szterényi* József a *Brassó* című lap szerkesztője 1883-ban. A lapot az egész erdélyi magyarság a maga lapjának tekintette s megindulásakor pártkülönbség nélkül nagy lelkesedéssel fogadták. A lapbizottság egyes tagjai a kormánnyal is érintkezést kerestek, főképen *Baross* Gáborral, a vasminiszter —

akkor még államtitkár — azonban kritikus ember volt s kezdetben éppen csak annyit tett a lapért, amennyinél kevesebbet a magyarság szempontjából nem volt szabad tennie.

Szterényi azonban csakhamar kitűnő zszurnalisztának bizonyult és a szó teljes értelmében megvalósította annak a képviselőnek a jóslatát, aki őt felfedezte és a lapbizottságnak ajánlotta. Lapja elütött az akkori vidéki lapok típusától, egészen más hang, más irány jellemezték; tudott komoly lenni és mégis érdekes, politikába sohasem avatkozott, nem mondott véleményt a kormányzásról és nem adott tanácsokat a külügyminisztereknek. Kizárólag helyi dolgokkal foglalkozott, de Szterényi ezalatt nem a klikkek érdekeit értette, hanem a közügyeket, amelyeket föl tudott fedezni és gyökeresen gyakorlati érzékkel igyekezett szolgálni.

A magyarság helyzete Brassóban föllépése előtt meglehetősen szánalmas volt. Vagyonban, intelligenciában mögötte maradt a szásznak, s ezek, az oláhokkal kezét fogva, kitúrták őket mindenből: a városi képviselőből éppúgy, mint a gazdasági intézmények előnyeiből. Hitelintézet volt akkor is elegendő Brassóban, de nemzetiségi politikát csináltak és olyan nem akadt köztük, amely magyar iparosnak, kereskedőnek, vagy magyar parasztbirtokosnak hitelt nyújtott volna. A Brassó város igáját nyögő hétfalusiak panaszaiz ezelőtt vajmi ritkán jutottak el

magyar fülekhez: a Tisza—Duna-melléki magyarság alig tudott létezésükről valamit, nemhogy bajaikról, elnyomatásukról, gazdasági válságukról tájékozva lett volna.

Ekkor írta első önálló munkáját a takarékszövetkezetekről, mely 1885-ben jelent meg, tehát jóval előbb a szövetkezeti ügy országos felkarolásánál. Csakhamar rájött azonban, hogy pusztán szövetkezetek alapításával nagyobb jelentőségű, az egész királyhágóntuli országrész gazdasági föllendülését elősegítő társadalmi működést ne tud kifejtetni. Ekkor nagyobb szabású koncepciót érlelt meg: az *erdélyrészi ipar- és kereskedelmi egyesület* eszméjét s a nagy terv megvalósításának neki mert vágni. Hogy milyen szervező tehetség és mennyire hivatva van arra, hogy célt tűzzön ki az emberek elé s hományos törekvéseinek helyes formát találjon s előttük a közös érdek biztosításához vezető utat megnyissa, ekkor tűnt ki először. Rövid hetek alatt beutazta egész Erdélyt, minden nagyobb városban kiszállt és ahova ment, mindenütt meg tudta találni az embereit. Biztos, határozott föllépése, megnyerő modora és imponáló tudása minden embert megnyert és minden ajtót megnyitottak előtte s az egyesület hamarosan megalakult és gyorsan fölvirágozott.

Baross Gábor ekkor már élénk figyelemmel kísérte Sztérynyi József működését és talált alkalmat rá, hogy erkölcsi elismerésé-

nek kifejezést adjon. Minden alkalommal, midőn Sztérényi társadalmi alkotásai érdekében hozzáfordult, szorosabbá fűződött köztük a szinte baráti jellegű viszony, amellyel különben Baross csakugyan keveseket tüntetett ki. Mikor aztán Romániával a vámháború kitört és Sztérényi, ki erre régen előkészült, a piacát veszített erdélyi ipar megmentésére országos mozgalmat tudott indítani s az Emkével kezét fogva, főképen a brassói szász posztószövők megélhetésének biztosítására kész tervet terjeszteti a kormány elé. Baross Gábor egy napon feltáviratoztatta Budapestre.

Baross akkor már egyesítette a közlekedésügyi minisztériumot az ipar-kereskedelmivel és nagyszabású merész terveken dolgozott, amelyek sikere a magyar világkereskedelem megerősítését jelentette volna. A Vaskapu-csatorna kiépítése már akkor elhatározott dolog volt nála s képzeletben már látta a Fekete-tengeri hajókat a budapesti hidak alatt füstölögni.

Mikor Sztérényi Barosshoz a meghívó távirattal a kezében belépett, a vasminiszter egy könyvet olvasott.

— Azért hívtam önt, — szól Baross a szerkesztőhöz — hogy ha mi a Kelettel kereskedelmet akarunk folytatni, ismernünk kell az ottani törvényeket. Ilyen munka Magyarban még nincsen; addig is, míg jobb készül, ezt a németet fordítsa le magyarra.

— Kegyelmes uram, — szól Sztérényi —

van már ilyen munka, éppen most hagyta el a sajtót. A címe: *Törökország kereskedelmi jogviszonyai*.

— Hol van az a könyv? — kérdezte Baross.

— Holnap Excellenciád kezében lesz.

— Ki írta?

— Én...

Baross másnap megkapta a könyvet, elolvasta és Szterényit nemsokára kinevezte iparfelügyelővé egész Erdély területére.

Az iparfelügyelői intézményt akkortáiban szervezte Baross. Külföldön már évtizedek óta voltak hasonló megbízású állami alkalmazottak, kiknek feladatuk volt, hogy a munkásvédő törvényeknek a gyárakban való alkalmazását ellenőrizzék. Angliában ezeket factory inspectoroknak hívják és széleskörű felhatalmazással vannak felruházva, még több hatalmuk van Amerikában, hol vizsgálóbírói funkciókat teljesítenek s a gyárakban tartott vizsgálatok alkalmával a hazug tanukat rögtön letartóztathatják. Baross Gábor az iparfelügyelői intézményt nem bírói hatáskörhöz hasonló felhatalmazásokkal akarta ellátni s ezért a külföldi példák közül legjobban tetszett neki a Württembergé, ahol az iparfelügyelő iparfejlesztő hivatással is bír. Ilyen intézmény volt a szeme előtt, midőn Szterényit erre az állásra kinevezte.

Szterényi az iparfejlesztés eszközei közt első helyen állónak ismerte fel az iparokta-

tást, amely Magyarországon a 80-as években nagyon elhanyagolt állapotban volt. Sztérényitől, kit Baross 1890-ben a minisztériumba hívott be, egy évvel utóbb a következő című munka jelent meg: Az iparoktatás külföldön. Ez is nagymértékben magára vonta Baross figyelmét s a következménye az lett, hogy mikor Baross gróf Csáky Albin közoktatásügyi miniszterrel tárgyalást indított az iparoktatás újjászervezésére, a bizottságba kinevezte Sztérényit is, kinek ekkor jutott először alkalma széleskörű tanulmányairól az illetékes szakférfiak kollégiuma előtt bizonyágot tehetni. Szakirodalmi munkássága azután évről évre nyer terjedelemben, holott hivatali teendői is évről évre szaporodnak. Már 1895-ben országos iparoktatási főfelügyelő lett, átvette a Magyar Iparoktatási Szaklap szerkesztését, 1898-ban az iparfejlesztési szakosztály tanácsosa, majd az Országos Iparoktatási Tanács alelnöke, 1899-ben pedig miniszteri tanácsos . . .

Ami azóta történt Sztérényivel, a nyilvánosság piacán történt. Az emlékezés régiekről rávilágít arra a Sztérényire, akiből *kell*t, hogy a mai Sztérényi legyen.

W A L D E R G Y U L A

arádi körben mondotta egyszer Wekerle Sándor, aki nemcsak a pénz-ügyeknek volt mestere, hanem az emberek ismeretének is:

— Tudjátok, *Wälder* Gyuláról mindig az egyszeri mokány zsidó jut eszembe. A mokány zsidó kézzel-lábbal igyekszik asszimilálódni a kereszténységhez, amelyet felvett, siettében azonban túllő a célon. Kétannyit iszik, mint az átlag-keresztény, háromszorannyit káromkodik, négyannyit köp és ötszörannyi adósságot csinál. Ha ilyen pörgekalapú, lakkcsizmás, hányiveti, örökké hangos urat látok, mindig *Wälder* áll előttem, a derék, aradi zsidó molnár fia, aki megszerezte apjának a buzsáki előnevet, hogy felmenőleg mentse származását. Hiába, mégis csak a mokány zsidóra gondolok, amikor öméltósága itt grasszál a bankvezérek közt . . .

Wekerle egy kicsit karrikírozta *Wälder* Gyula alakját. Valóban nem csoda, hogy a Pesti hazai légkörében, ahol nagyra nőtt, igyekezett áthasonulni. Amikor még Hevesi Ödön bizalmasa volt és családi vonatkozások és érdekek révén nyomult egyre feljebb és feljebb, lett kishivatalnokból cégvezető, majd igazgató, talán maga sem hitte, hogy első polcra

jut, ebben a konzervatív, körültekintő intézetben, ahol száz szűrőn is ment át egy kinevezés és ahol, ha nem is Árpádig, de Szent Lászlóig szokták vizsgálni a családfákat. Waldernek szerencséje volt, nemcsak Hevesi protezsálta, hanem Hatvány Sándornak és Chorin Ferencek is konveniált, hogy a maguk véréből való vezesse a Pesti hazait.

Így lett ő vezérigazgatója az ország első takarékjának s körülötte kitűnő bankemberek, régi családok exponensei, előkelő gentlemanek szépen lemaradtak. A nagyszerű Ernyei, aki a bankkartell lelke, s aki valóban európai tekintély, csak igazgató tudott lenni és Milos, a takaréknak másik vezető szelleme, aki hivatott megtestesülője a Pesti hazai nemes tradícióinak, minden rátermettsége és érdeme dacára háttérbe szorult Wälder mögött. Az aradi molnár fia jobban értette a csíziót.

Viszont igaz az is, hogy Waldernek is vannak kiváló tulajdonságai. Ő például a leggorombább bankdirektor Magyarországon. Lehetne például a legműveltebb vagy legtehetségesebb, ő azonban megelégszik azzal, hogy a leggorombább legyen. Azt beszél róla, hogy egyik barátja — bár ez a fajta kiveszőben van — egyízben formálisan fel szólította:

— Ugyan, Gyula, mondj egyetlen egy egyszerű bővített mondatot, amelyben nincs káromkodás!

A felszólítás meddő maradt és Wälder azelőtt is, azóta is fölfelé és lefelé egyaránt a legsnájdigabb magyar, törülmetszett kisgazda, az agrár gondolkozás pápája, aki mindenkit szúr, piszkál, támad és gúnyol, hogy önmagát sebezhetetlenné tegye. Nem kér tanácsot senkitől, de mindenkinek ad, nem tűr maga mellett kritikust, viszont mindenkinél mindent jobban tud. Lassankint sikerült is pozíciót szereznie magának egyszerűen azért, mert nem akarnak vele veszekedni, mert félnek a csípős nyelvétől és unják örökös személyi kirohanásait. Az emberek szeretik a békét és nyugalmat és Wälder ezen az alapon ki tudta terrorizálni, hogy csak ő háborgat másokat, őt nem zavarja senki.

Egyébként a Pesti hazai az ő vezetése alatt elvesztette jelentőségét. Wälder áthelyezte a maga súlypontját a Hazai bankhoz, ahol a tantiémeket nem kifogásolhatták az altruista igazgatósági tagok, a Hazai takaréknévén viszont megkaparítja az úgynevezett kurzusüzleteket, anélkül, hogy zsenírozná magát abban, hogy Fáy András takarékpénztárát a Herz Ármin szalámigyárnál vagy a Fischer Simon cégnél angazsálja. A külföldi adósságok kérdése sem okoz túlságos gondot, mert eddig épp csak a Pesti hazai kapott burkolt formában a kormánytól nagyobb előleget és így félsikerei a külföldi hitelezőkkel szemben már le vannak fedezve.

Senki sem tudja, miért olyan nagy em-

ber Walder Gyula, talán csak Wekerle Sándor találta meg a magyarázatot. Annyi bizonyos, hogy az aradi molnár mokány fia megmutatta, hogy a magyar pénzpiacon a keresztény középosztály valóban háttérbe szorul. Még a Pesti hazainál is . . .

T A R T A L O M

	Oldal
Előszó.....	3
Castiglioni Camill.....	5
Dobay Aurél	11
Fleissig Sándor.....	15
Hajdú Zoltán.....	19
Kohner Adolf báró	23
Madarassy-Beck Marcell	27
Szterényi József.....	33
Wälder Gyula	41